

**LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO
EUROPOS REIKALŲ KOMITETAS**

**LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO
UŽSIENIO REIKALŲ KOMITETAS**

**SPRENDIMAS
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS POZICIJOS DĖL UKRAINOS
PAGRINDINIŲ PRINCIPŲ IR LIETUVOS PARAMOS UKRAINAI PRIEMONIŲ**

2014 m. lapkričio 14 d.
Vilnius

Lietuvos Respublikos Seimo Europos reikalų komitetas ir Užsienio reikalų komitetas (toliau – Komitetai), primindami Lietuvos Respublikos Seimo ir jo komitetų priimtus dokumentus dėl Ukrainos bei atsižvelgdami į Europos Parlamento rezoliucijas šiuo klausimu teikia savo nuomonę dėl Lietuvos Respublikos pozicijos dėl Ukrainos pagrindinių principų ir Lietuvos paramos Ukrainai priemonių.

Komitetai remia Lietuvos Respublikos Vyriausybės (toliau – Vyriausybė) vykdomą politiką reaguojant į Rusijos Federacijos agresiją prieš Ukrainą ir keliamą grėsmę visų Europos Sąjungos (ES) bei NATO valstybių saugumui. Komitetai ragina Vyriausybę formuojant ir įgyvendinant Lietuvos Respublikos politiką Ukrainos atžvilgiu, išsakant Lietuvos Respublikos poziciją šiuo klausimu ES, NATO, Jungtinių Tautų organizacijoje, Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijoje (ESBO), Europos Taryboje (ET) ir kitose tarptautinėse organizacijose bei forumuose ir toliau vadovautis šiomis pagrindinėmis nuostatomis:

- aktyviai tęsti paramos Ukrainos nepriklausomybei, suverenitetui ir teritorijos vientisumui politiką, tvirtai laikytis pozicijos dėl Krymo aneksijos nepripažinimo ir tęsti aktyvią nepripažinimo kampaniją;

- griežtai pasmerkti nelegalių ginkluotų grupuočių 2014 m. lapkričio 2 d. surengtus neteisėtus „rinkimus“ Ukrainos Donecko ir Luhansko sričių teritorijose, nes jie pažeidžia Ukrainos teritorijos vientisumą, prieštarauja tarptautinei teisei bei 2014 m. rugsėjo 5 d. Minsko susitarimui dėl paliaubų ir dėl to jų rezultatai yra niekiniai;

- tvirtai remti Ukrainos euroatlantinės integracijos siekius ir teisę bei laisvę savarankiškai apsispręsti dėl savo ateities, pasirinkti užsienio politikos kryptį ir be jokio išorinio spaudimo priimti sprendimus dėl prisijungimo prie bet kurios tarptautinės organizacijos ar aljanso;

- remti narystės Europos Sąjungoje perspektyvos Ukrainai suteikimą pagal Europos Sąjungos sutarties 49 straipsnį ir reikalingų reformų įgyvendinimą siekiant stiprinti NATO ir Ukrainos bendradarbiavimą ir artinti Ukrainą prie Aljanso;

- griežtai smerkti Rusijos Federaciją dėl prieš Ukrainą vykdomo nepaskelbto karo, kuriame naudojamos Rusijos ginkluotosios pajėgos; Rusijos Federacijos tikslingus veiksmus, pažeidžiančius dvišalius ir daugiašalius susitarimus dėl Ukrainos suvereniteto ir teritorijos vientisumo užtikrinimo, vertinti kaip keliančius grėsmę ne tik Ukrainos, kaimyninių šalių, bet ir ES ir NATO valstybių narių saugumui bei stabilumui visoje Europoje;

- laikytis pozicijos, kad ES turi iš esmės persvarstyti savo santykius su Rusijos Federacija, kuri dėl savo veiksmais keliamos grėsmės ES valstybių narių saugumui nebegali būti laikoma strategine partnere;

- raginti ES institucijas ir valstybes nares patvirtinti aiškius kriterijus, kuriais remiantis bus sprendžiamas klausimas dėl sankcijų Rusijos Federacijai tolesnio taikymo ar atšaukimo ir laikytis pozicijos, kad šie kriterijai turėtų apimti: 1) visišką Rusijos Federacijos ginkluotųjų pajėgų išvedimą iš okupuotų Ukrainos teritorijos dalių ir atitraukimą nuo Ukrainos sienos; 2) Ukrainos teritorijoje veikiančių marionetinių separatistinių darinių nepripažinimą; 3) jėgos ir kitokios prievartos nenaudojimą; 4) saugaus pabėgėlių ir perkeltųjų asmenų sugrįžimo į namus užtikrinimą; 5) Ukrainos jurisdikcijos Kryme atkūrimą; 6) Ukrainos teisės savarankiškai ir be jokio išorinio spaudimo spręsti savo dvišalių santykių su ES darbotvarkės klausimus užtikrinimą;

- siūlyti Europos Sąjungai inicijuoti daugiašalio Krymo okupacijos ir aneksijos žalos registravimo bei apskaičiavimo mechanizmo sukūrimą, kad būtų objektyviai įvertinti dėl Rusijos Federacijos neteisėtų veiksmų Ukrainos patiriami nuostoliai;

- raginti Europos Sąjungą energetinę nepriklausomybę nuo Rusijos Federacijos pripažinti vienu iš pagrindinių strateginių bendros Europos Sąjungos energetinio saugumo politikos uždavinių, remti reikalingas Ukrainos energetikos sektoriaus reformas, Ukrainos energetikos rinkos prijungimą prie ES valstybių narių energetikos sistemos;

- siekti kuo spartesnio ES ir Ukrainos Asociacijos susitarimo, įskaitant jo dalį dėl visapusiškos ir išsamios laisvosios prekybos, ratifikavimo visuose ES valstybių narių parlamentuose ir skatinti nuoseklų Asociacijos susitarimo įgyvendinimą Ukrainoje;

- skatinti Ukrainą inicijuoti tarptautinius tyrimus dėl didelį rezonansą sukėlusių tragedijų ir skubiai skelbti jų išvadas;

- remti kuo spartesnę ES ir Ukrainos bevizio režimo įgyvendinimą.

Komitetai laikosi nuomonės, kad demokratinė Vakarų bendruomenė turi nedelsdama pradėti įgyvendinti plačią ilgalaikę paramos Ukrainai dvišalių ir daugiašalių priemonių programą,

kuri apimtų tiesioginės karinės, humanitarinės ir ekonominės paramos aspektus, paramą demokratinėms reformoms ir ilgalaikių Ukrainos užsienio politikos tikslų įgyvendinimui realizuojant jos europinį pasirinkimą.

Komitetai kviečia Vyriausybę kartu su kitomis Lietuvos valstybės institucijomis įgyvendinti šias Lietuvos Respublikos paramos Ukrainai priemones:

1. Politinė parama, naudojantis Lietuvos naryste tarptautinėse organizacijose.

1.1. Ukrainos „draugų grupės“ kūrimas. Lietuva kartu su partneriais ES ir NATO telkia Ukrainos „draugų grupę“, aktyviai informuoja partnerius apie vykstančius procesus, veikia tarptautinėse organizacijose inicijuodama sprendimus dėl padėties Ukrainoje.

1.2. Parama Ukrainos narystės ES perspektyvai. Lietuva siekia, kad Latvijos pirmininkavimo ES Tarybai metu vykstančiame Rytų partnerystės aukščiausiojo lygio susitikime Rygoje būtų paskelbtas aiškus įsipareigojimas, kad asocijuotoms Rytų partnerystės šalims (Gruzijai, Moldovai, Ukrainai) oficialiai suteikiama narystės ES perspektyva.

1.3. Parama Ukrainos artėjimui prie NATO. Lietuva aktyviai remia Ukrainos ir NATO bendradarbiavimo stiprinimą, tam aktyviai išnaudojamos Lietuvos Respublikos ambasados Ukrainoje, kaip NATO kontaktinės ambasados 2015-2016 m. galimybės, siekiant Ukrainos visuomenei suteikti daugiau išsamios informacijos NATO klausimais bei įgyvendinti NATO paramos Ukrainai iniciatyvas.

1.4. Okupacijos žalos atlyginimas. Lietuva remia Ukrainos Vyriausybę šiai keliant karinio konflikto ir dalies teritorijos aneksijos metu patirtos žalos atlyginimo klausimą tarptautinėse organizacijose ir teismuose.

1.5. Diskusijų ES Taryboje, Europos Parlamente ir kitose institucijose dėl okupuotose Ukrainos teritorijose neteisėtai sukurtų karinių-administracinių vienetų – „Donecko liaudies respublikos“ ir „Luhansko liaudies respublikos“ – įtraukimo į teroristinių organizacijų sąrašą inicijavimas.

2. Finansinė parama.

„Maršalo planas“ Ukrainai. Lietuva inicijuoja ES lygmens politines diskusijas su Europos Parlamentu, Europos politinėmis partijomis, ES valstybėmis narėmis, Europos Komisija, kitomis ES institucijomis dėl 2014-2020 metų ES biudžeto peržiūros, siekiant, kad šiuo metu numatyto 1 000 mlrd. eurų biudžeto iki 3 proc. būtų skirti naujo „Maršalo plano“ Ukrainai įgyvendinimui ir taip būtų sukurtas iki 30 mlrd. eurų siekiantis finansinės paramos Ukrainai instrumentas.

3. Parama Ukrainos kariuomenei stiprinti.

3.1. Stiprinamas Lietuvos ir Ukrainos karinis bendradarbiavimas. Siekiama padėti Ukrainai reformuoti kariuomenę pagal NATO standartus, išlaikyti operacijose įgytą patirtį ir sąveiką, aktyviau įsitraukti į bendradarbiavimą regione ir euroatlantinėje erdvėje.

3.2. Mokymai Ukrainos kariams. Įgyvendinama didelės apimties mokymų programa Ukrainos kariams, jie kviečiami nuolatos dalyvauti bendrose pratybose Lietuvoje, organizuojamos pratybos Ukrainoje. Lietuvos, Lenkijos ir Ukrainos brigada LITPOLUKRBRIG pagal NATO standartus parengiama veikti įvairaus spektro operacijose.

3.3. Karininkų rengimas Ukrainos kariuomenei. Didinamas vietų skaičius Ukrainos atstovams Lietuvos karinio rengimo institucijose ir Baltijos gynybos koledže, pagal poreikį steigiami papildomi kursai, parama karinio rengimo srityje derinama su kitomis valstybėmis.

3.4. Karinė parama Ukrainai. Lietuva pagal galimybes tiesiogiai aprūpina Ukrainos kariuomenę reikalinga apranga ir ekipuote bei kartu su NATO partneriais pagal išgales tiekia Ukrainai šaudmenis ir ginkluotę.

4. Parama demokratinėms, ekonomikos ir valdymo reformoms Ukrainoje bei ES ir Ukrainos Asociacijos susitarimo įgyvendinimui

4.1. „Paramos reformoms“ Ukrainoje paketo pateikimas. Lietuva pasiūlo Ukrainai „Paramos reformoms“ paketą, kuris apima aiškų reformų sąrašą, ekspertų paslaugų ir jų finansavimo sistemą ir reformų įgyvendinimo priemonių sistemą. Siūloma finansinė ir ekspertinė parama tose srityse, kuriose Lietuva turi reikalingos patirties ir žinių: valstybinių įmonių pertvarka, privatizavimas, monopolijų reguliavimas, viešųjų pirkimų reforma, teisinės sistemos pertvarka, energetikos sistemų reforma, partijų veiklos finansavimo ir rinkimų kampanijų finansavimo reforma, skaidrios verslo aplinkos užtikrinimas, kova su korupcija ir kitos sritys.

4.2. Specializuotos Lietuvos ekspertų konsultacijos Ukrainos valdžios institucijoms. Svarbiausiomis reformų kryptimis įgyvendinama „Reformų dvynių“ programa, pagal kurią Lietuvos institucijos, dirbančios reformų srityse, imasi globoti atitinkamas Ukrainos institucijas – į šalį siunčiami ekspertai, ilgalaikėms stažuotėms Lietuvos institucijose priimami atitinkamų Ukrainos institucijų pareigūnai. Šiam tikslui Lietuvoje sukuriamas reikalingas institucinis pagrindas, užtikrinantis sklandų patirties ir gebėjimų perdavimą Ukrainai ir viso „Paramos reformoms“ paketo įgyvendinimą.

5. Humanitarinė pagalba.

5.1. Pagalba nukentėjusiems Ukrainos kariams ir antiteroristinės operacijos (ATO) dalyviams. Lietuva tęsia per konfliktą Rytų Ukrainoje nukentėjusių Ukrainos karių ir antiteroristinės operacijos (ATO) dalyvių gydymą ir reabilitaciją.

5.2. Humanitarinė pagalba našlėms ir našlaičiams. Lietuva teikia paramą nukentėjusioms moterims ir vaikams, našlėms ir našlaičiams. Lietuva priima iki 30 dėl karinių veiksmų našlaičiais likusių vaikų.

5.3. Lietuvos ir Ukrainos nevyriausybinų organizacijų bendradarbiavimo humanitarinės pagalbos teikimo tikslais skatinimas.

6. Ekonominis bendradarbiavimas ir parama Ukrainos jaunimo švietimui.

6.1. Ukrainos investicijų ir kapitalo pritraukimas. Lietuva imasi priemonių plėtoti abipusiai naudingą ekonominį bendradarbiavimą su Ukraina, naudodamasi jau susiformavusiu Lietuvos, kaip labai artimos ir draugiškos Ukrainai šalies, įvaizdžiu, sudarydama palankias sąlygas investuotojams iš Ukrainos.

6.2. Galimybių Ukrainos kvalifikuotiems specialistams, mokslininkams dirbti Lietuvoje, realizuoti savo potencialą ir įgyti patirties sudarymas.

6.3. Stipendijos Ukrainos studentams. Lietuva įsteigia iki 200 Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės (LDK) stipendijų, kurios yra skiriamos gabiems Ukrainos studentams studijuoti Lietuvos universitetuose pagal bakalauro, magistro ir doktorantūros studijų programas.

6.4. Patirties perdavimas jauniems profesionalams. Lietuva įgyvendina specialią Jaunųjų lyderių ugdymo programą, sudarydama galimybes jauniems Ukrainos profesionalams atlikti darbinę praktiką Lietuvos aukštųjų technologijų ir kitose inovatyviose įmonėse.

7. Parlamentinis bendradarbiavimas ir partinė diplomatija.

7.1. Stiprinamas Lietuvos ir Ukrainos parlamentų bendradarbiavimas. Įgyvendinant įvairias iniciatyvas dvišaliu ir daugiašaliu lygmenimis toliau teikiama politinė parama Ukrainai, perduodama parlamentinė patirtis demokratinių reformų, teisės viršenybės, Europos Sąjungos teisės perėmimo ir įtvirtinimo srityse siekiant glaudesnės politinės asociacijos ir ekonominės integracijos į Europos Sąjungą bei bendradarbiavimo su NATO stiprinimo.

7.2. Efektyvesnis egzistuojančių bendradarbiavimo formatų panaudojimas. Siekiama, kad Lietuvos Respublikos Seimo, Lenkijos Respublikos Seimo ir Senato ir Ukrainos Aukščiausiosios Rados narių asamblėjos, taip pat Lietuvos Respublikos Seimo ir Ukrainos Aukščiausiosios Rados narių asamblėjos posėdžiai būtų organizuojami ne rečiau kaip 2 kartus per metus, o jų sprendimai prisidėtų prie demokratinių reformų Ukrainoje skatinimo ir įgyvendinimo (tuo tikslu siūloma svarstyti galimybę asamblėjų lygiu steigti komitetą ES ir Ukrainos Asociacijos susitarimo įgyvendinimui stebėti). Siekiama plėtoti Seimo tarpparlamentinių ryšių su Ukraina grupės veiklą, Lietuvos ir Ukrainos delegacijų bendradarbiavimą tarptautinėse parlamentinėse organizacijose, visų pirma NATO parlamentinėje asamblėjoje, Europos Tarybos Parlamentinėje Asamblėjoje, Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijos Parlamentinėje Asamblėjoje. Plėtojamas parlamentų komitetų, kuruojančių atskiras sritis, bendradarbiavimas.

7.3. Plėtojama partinė diplomatija. Lietuvos pagrindinėms (tradicinėms) politinėms partijoms dalyvaujant ir tarpininkaujant sukurama ir plėtojama ilgalaikė partinės diplomatijos iniciatyva – valstybės biudžeto lėšomis finansuojama Vakarų valstybių partijų bei Ukrainos politinių jėgų

bendradarbiavimo platforma, skirta Ukrainos politinėms partijoms konsoliduoti ir skatinti jų reformavimąsi pagal vakarietišką modelį.

7.4. Stiprinamas bendradarbiavimas su Europos Parlamentu siekiant telkti paramą Ukrainai ir inicijuoti tam reikalingus veiksmus ES institucijose.

8. Kitos paramos priemonės.

8.1. Parama pilietinei visuomenei. Skatinami ir remiami bendri Lietuvos ir Ukrainos nevyriausybinių organizacijų projektai, į kuriuos pritraukiami ir partneriai iš kitų ES, NATO valstybių narių ir Rytų partnerystės šalių, kurie prisideda prie demokratinių idėjų sklaidos, pilietinės visuomenės ir nevyriausybinių sektoriaus Ukrainoje stiprinimo.

8.2. Kova su Rusijos skleidžiama propaganda. Ieškoma papildomų galimybių viešosios diplomatinės priemonėmis, per pilietinio sąmoningumo iniciatyvas atsverti Rusijos propagandą viešojoje erdvėje.

Komitetai ragina Vyriausybę ir kitas Lietuvos valstybės institucijas numatyti reikalingas lėšas šioms Lietuvos Respublikos paramos Ukrainai priemonėms vykdyti ir imtis aktyvių veiksmų įgyvendinant šiame sprendime pateikiamus siūlymus.

Komitetai kviečia Vyriausybę ne rečiau kaip kartą per Seimo sesiją bendrame komitetų posėdyje pateikti informaciją apie šiame sprendime numatytų priemonių vykdymą.

Atsižvelgiant į pasiektus rezultatus ir padėties Ukrainoje pokyčius, šiame sprendime numatytų priemonių sąrašas gali būti tikslinamas ir iš naujo tvirtinamas bendrame Europos reikalų komiteto ir Užsienio reikalų komiteto posėdyje.

Europos reikalų komiteto pirmininkas

Gediminas Kirkilas

Užsienio reikalų komiteto pirmininkas

Benediktas Juodka